

Bavorská idyla

Na první dny v cizině se nezapomíná. Nezáleží na tom, kde je člověk prožije. V našem případě to byla malá vesnička v Bavorsku, nedaleko Mnichova. Na kraji vesničky, nedaleko lesa a polí, stál penzion. Jmenoval se U sudu. Komu se tato úvodní část zdá zbytečná, nechť ji přeskočí. Varuji ho však, že to, co na první pohled vypadá jako maličkost, nebo dokonce hloupost, je klíčem k určitému pochopení povahy našich sousedů.

V Německu je zvykem dávat penzionům určitá jména. Většina názvů proto obsahuje nějaké zvíře nebo nádobu. Němečtí občané totiž velmi rádi přespí U tetřeva, U krocana, U modrého jelena, U páva nebo U lva. Vyhovuje jim nocleh v domě, který se jmenuje U sudu, U výčepu nebo třeba U hroznu. Zdá se však, že vůči penzionu nebo hotelu s neobvyklým jménem chovají jistou nedůvěru. Zřejmě proto je v zemi tolik hotelů a penzionů se stejnými jmény. Náš anglický přítel dokonce vytvořil následující teorii: německý turista by prý neusnul v penzionu nebo hotelu s nezvyklým jménem. Takové jméno by mu nedalo spát. Majitel nevhodně nazvaného podniku by brzy zbankrotoval. Nevím, zda teorie našeho anglického přítele je správná, ale jelikož my Češi vynikáme proti Němcům velkými osobními sebevědomími, vytvořil jsem si svou vlastní teorii. Taky trochu proto, abych nebyl tak závislý na Britech.

Má teorie vychází z německé racionality, která se projevuje i v názvech hotelů a penzionů zjištěním, že si lidé snadno zapamatují jejich jména, jsou-li podobná, nebo

dokonce stejná. Občan, který spal v hotelu U medvěda v jednom městě a přespí v jiném městě v hotelu téhož jména, si nemusí lámat hlavu s tím, jak se druhý hotel jmenuje.

Ital, Čech nebo Francouz uvažuje docela jinak. Miluje improvizaci. Představa, že by svůj hotel nebo penzion pojmenoval tak jako ostatní, by v něm ihned vyvolala dojem uniformity a vzbudila pocit, že není dost originální nebo že nemá dost fantazie. Proto Čech neváhá pojmenovat obchod U Míšana Plíšana, zatímco Němec by raději přestal prodávat hračky a otevřel si železářství s jasným a věcným nápisem Eisenware, než by takhle nazval svůj podnik. Pokud v Německu někdo prodává hračky, pak v obchodě, který nazve jednoduše Spielzeug nebo Kinderware. Pojmenovat penzion Hoblinka, jako to udělal kterýsi podnikatel nedaleko Plzně, nebo dát hostinci jméno U chcípáka nepřichází v Německu v úvahu. Kdyby někdo navrhl majiteli německého hostince takové jméno, zasmál by se tomu, ale pak by zvažněl a vyřkl tradiční větu *Aber jetzt im Ernst* neboli Ale teď vážně. Němci mají rádi *alles klar* neboli ve všem zcela jasno. Jdou-li koupit dítěti hračku, chtějí mít přehled a nepátrat po obchodě, nebo dokonce bloudit tak dlouho, dokud nezjistí, že se obchod skrývá pod tak nepochopitelným názvem jako je Míšan Plíšan. Řekl bych, že Němec se liší od Romána i Slovana hlavně tím, že má rád přehled a vyhýbá se nezvyklostem. Dostane-li chuť jít do restaurace, rozhodně nepůjde ke Chcípákovi nebo dokonce do Chýše jedové. Takový název je možno uplatnit v kresleném vtipu, v pravidelném zábavném hovoru, u tak zvaného *Stammtische*, kde se scházejí místní kumpáni, nebo mezi

členy kuželkářského či střeleckého klubu. Ale opravdový hostinec má mít takový název, který se příliš neliší od místních zvyků.

Náš první německý penzion se tedy jmenoval U sudu. Nám ovšem nehrozilo, že bychom si ho pletli s jiným penzionem, kdybychom pokračovali v cestě, protože jsme neměli tušení, kam se vydat. Situace byla o to jednodušší, že nám chyběly i peníze na cestu, takže i kdybychom chtěli jet dál, nebylo za co. Ačkoli jsme mohli požádat německé úřady o pomoc a jako uprchlíci získat zdarma na prvních pár měsících bydlení i stravu a navíc kapesné, byli jsme natolik přesvědčeni o tom, že to nepotřebujeme a že se uживíme od první chvíle sami, že jsme to neudělali. Přitom jsme neměli moc peněz ani na delší pobyt v našem bavorském penzionu, což jsme si však, s ohledem na nervy pracovitých majitelů, nechávali raději pro sebe. Pokud šlo o finance, neboli takzvaný základní kapitál, abych použil odborného termínu, podařilo se nám propašovat přes hranice trochu marek poněkud netradičním způsobem. V ponožkách, zapalovači a v cigaretových krabičkách. Z tohoto důvodu jsme také velmi zdvořile odmítli nabídku majitelů vzít si penzion s plnou nebo poloviční penzí a spokojili jsme se pouze s noclehem a snídaní. Denní stravování jsme řešili částečně konzervami, které jsme si přivezli z vlasti. A protože byl našťastí podzim, přilepšovali jsme si sběrem hub v lese, spadáním ovocem a trochou brambor, které jsme si vzali na místním poli. Brambory jsme ospravedlňovali jako částečné reparace za válečné příkoří.

Jednou jsme nasbírali hodně hub a tak dlouho jsme z legrace uvažovali, zda jsou všechny jedlé, až jsme sami sebe

znejistili a hráli jsme pak celou noc karty, abychom pro případ, že některé byly jedovaté, byli vzhůru, až se někomu z nás udělá zle. Naštěstí se to nestalo a ráno jsme mohli jít na snídani. Na tu jsme se každý den velice těšili. Majitelé penzionu zaměstnávali dvě švarné servírky, Hildu a Hindelindu. Děvčata při pohledu na mužskou část souboru dávala najevo své sympatie a nešetřila dávkami chleba a housek. Za přátelský úsměv byly tyto Bavoračky, každá o váze dobrých 80 kilogramů, ochotny nakydát na talíř ve vši nenápadnosti víc másla a marmelády než jejich šéfové, Herr Hagenbutten a jeho choť, považovali za přípustné a ekonomické. Jestliže se majitelé objevili v nevhodnou chvíli, kryly tyto bavorské selky, které opustily chlév a odešly do exilu penzionu, svými těly pohled na stoly tak šikovně a obětavě, že majitelé, zaměstnaní přepočítáváním surovin, ztráceli přehled. Měli jsme rádi Hildu i Hindelindu a jevily se nám, v naší poněkud zvláštní situaci, jako spásní bavorští andělé.

Po snídani jsme se obvykle pustili do psaní dopisů různým agenturám nebo se dva z nás vydali do Mnichova agenty navštívit. Ve volném čase jsem se věnoval studiu němčiny.

Vzal jsem si s sebou učebnici pro začátečníky a teď jsem měl konečně příležitost si první teoretické znalosti prakticky ověřit.

Brzy jsem zjistil, že některé věty a výrazy uvedené v učebnici se v praxi příliš nehodí. Říci po ránu růžolící Hildě nebo Hindelindě, že „soudruh Haberman a soudružka Kellerová splnili plán ve slévárně na sto dvacet procent,“ nepřipadalo v úvahu. Také věta obsahující informaci o tom, že „malý Wolfgang je už dva roky pionýr, ale Elsa se

teprve těší, až se pionýrkou příštím rokem stane“ by jistě číšnice nepotěšila. Naopak, možná, že by je tak šokovala, že by zapomněly na přátelské dávky rohlíků.

Ačkoli v učebnici stálo, že ji psali čtyři pedagogové a celé hejno lektorů a redaktorů jejich práci kontrolovalo, bylo zjevné, že nikdo z autorů zřejmě nikdy nepočítal s tím, že učebnici použije někdo, kdo bude nucen německy skutečně hovořit. Někdy jsem si zlomyslně přál, aby pan profesor byl nucen oslovit majitele penzionu a říci mu to, co do knihy napsal. Například, že by mu po ránu sdělil, že „Německá demokratická republika je přátelsky nakloněna všem pokrokovým národům“ nebo že by překvapil majitelku podniku informací o tom, že „Západní Německo je revanšistickou a imperialistickou zemí, kde se neustále zbrojí.“ Myslím si, že by mu hostinská, při své statné postavě a temperamentu, dala rovnou pŕllitrem po hlavě. Proto jsem občas trochu litoval, že onen pedagog působí i nadále na kterémsi české univerzitě a není alespoň na chvíli v penzionu přítomen.

Učebnice vyžadovala po studentovi, aby si procvičoval gramatiku na neustálé těžbě, dojení, plnění plánu, skvělé sklizni, vynikající výrobě nebo na provozu kvetoucích zemědělských družstev. Jakýsi soudruh Lébl z Prahy neustále cestoval do nejrůznějších měst NDR a koho tam potkal, tomu sděloval, jak hrozný je kapitalismus, který zřejmě znal jen z tisku.

Soudruh Neumann z Lipska zase jezdil rád do Prahy a kamarádil se se soudruhem Léblem. Soudružka Neumannová si zase ohromně rozuměla se soudružkou Léblovou. Chvillemi ty popisy přátelství zněly jako nějaká socialistická *Poupata*. Při společných procházkách Prahou

propadali němečtí manželé nekontrolovatelným návalům nadšení nad památkami a neustále volali jeden přes druhého: *O wie schon. O wie wunderbar.*

Později, v kapitole o slovesech, zavezl soudruh Lébl přátele mimo Prahu. Ne však do jižních Čech nebo na Karlštejn, ale do několika skvěle prosperujících národních podniků. V těch jásalí soudruh Neumann a jeho soudružka nad tím, jak se kde pracuje, sváří, těží, šije, tká nebo jinak vyrábí.

Žasl jsem, když jsem viděl, kolik takových podniků hrdinové toho jazykového příběhu za jednu kapitolu stihli. Nahlížel jsem do učebnice a připadal jsem si podivně. Místní majitelé penzionu pilně pracovali, východní Němci i Češi v učebnici radostně dřeli nebo obdivovali druhé, jak se snaží, jen my jsme stále sháněli práci.

Nakonec se nám to podařilo.

Získali jsme krátké angažmá v Curychu. Následovalo povinné vyřizování víz a pracovních povolení na švýcarském konzulátě v Mnichově. To stálo, jako obvykle, dost nervů, protože do posledního momentu nebylo jasné, zda všechna nezbytná úřední razítka získáme včas. I to se však nakonec povedlo, a tak jsme jednoho dne opustili náš milý penzion, zamávali Hildě a Hindelindě a jeli konečně pracovat.

Nemohli jsme se ovšem ani zdaleka vyrovnat všem těm pracujícím v Čechách ani v NDR, už proto, že jsme nebyli schopni si dát žádný závazek o překročení normy nebo plánu.

A protože jediné překročení, které se nám povedlo, bylo překročení hranic, nikdy jsme se do podobné učebnice nedostali.

Vizitka

V životě hraje velkou roli náhoda.

V osudném létě roku tisíc devět set šedesát osm jsem náhodou listoval časopisem *Československý voják*. V tom čísle časopisu byl náhodou otištěn článek o slavném pařížském kabaretu. Náhodou také zaujal mou pozornost. Článek byl doplněn několika fotografiemi krásných dívek zahalených do stínů nebo oblečených jen do grafických ozdob promítaných na tělo.

V té době jsme s pěti přáteli vytvořili soukromou divadelní skupinu. Pořídili jsme rekvizity, kostýmy, loutky, a dokonce i reklamní materiál. Netušili jsme však, že naše plány získat občasná angažmá v zahraničí přeruší okupace a že nebude možné do zahraničí cestovat.

Když jsem si přečetl článek a ukázal ho přátelům, rozhodli jsme se, že se pokusíme dát majiteli pařížského divadla o sobě vědět. Napsali jsme na vizitku jen jedinou větu, vlastně dotaz: *Do you think it would be crazy to help 7 crazy Czechs out of mad Prague?* (Myslíte si, že by bylo bláznivé pomoci sedmi bláznivým Čechům ze šílené Prahy?)

Pak vizitka putovala soukromou cestou na francouzské vyslanectví v Praze a odtud do Paříže. Víc jsme na věc moc nemysleli. Byl to konec konců jen šílený nápad. Nic víc. O to víc jsme byli mile překvapeni, když nám asi za čtrnáct dnů telefonovali ze státní agentury a sdělili nám, že se máme dostavit kvůli angažmá v Paříži. Podepsali jsme smlouvu a třetího října téhož roku jsme vyjeli čtyřmi auty, v počtu osmi lidí a s třemi dětmi z okupované země. Když jsme dorazili do Mnichova, posbírali jsme pár dolarů

a marek, které jsme měli ukryty v ponožkách, v botách a v zapalovači, a zatelefonovali jsme neznámému dobrodinci, panu Bernardinovi do Paříže.

Byl velmi rád, že se nám podařilo odejít. Sdělil nám také, že má na několik let plný program a nemůže nás tedy momentálně angažovat.

Mnohé z toho, co následovalo, se pokusím popsat později. Teď přeskočím v čase. Skok bude dlouhý osm let.

Toho roku jsem dostal opět šílený nápad a napsal jsem dopis řediteli a majiteli slavné pařížské Olympie. Psaní mi dalo práci, jako každé, které má být stručné a zároveň má vzbudit adresátovu pozornost. Přepisoval jsem ho dva dny. Zanedlouho přišla odpověď, pozvání na předváděčku do Olympie. A pak jsme byli angažováni. Několikatýdenní vystoupení dopadlo tak dobře, že nám přineslo řadu nabídek. Jednou z nich byla další pozvánka do kabaretu Crazy Horse.

Předvedli jsme znovu svůj výstup, a když se v sále rozsvítilo, uviděli jsme poprvé muže, který nám pomohl před osmi lety k odchodu z Prahy. Poděkoval jsem mu za to, co udělal pro nás a pro všechny naše kolegy, kteří už žili nějaký čas v Německu, Francii nebo v Kanadě. Svou krátkou, poněkud zadýchanou řeč jsem ukončil poznámkou, že pokud mu náš výstup nevyhovuje, je to v pořádku, protože pro nás už udělal víc než dost.

„Tak to jste vy?“ žasl muž s vysokým čelem a pronikavýma očima si nás s úsměvem prohlížel.

Protože se mu výstup líbil, podepsali jsme smlouvu. Šéf ji pak prodlužoval celých osmnáct let. Když odešel tam, kde není třeba nic podepisovat, převzaly kabaret jeho tři děti. A protože asi věří vkusu svého otce, zůstali jsme v Paříži dodnes.

Devětadvacet let je dlouhá doba.

Nebýt mé pověřivosti, byli bychom už nějaký čas v Guinnessově knize rekordů jako nejdéle hraná atrakce v Paříži. Za tu dobu se v kabaretu vystřídali nejen artisté z celého světa, ale i dlouhá řada pěkných děvčat. Mnohé z těch, které tu účinkovaly, když jsme tu začínali, jsou už dnes babičkami. My jsme naopak celá ta léta byli obklopeni mladými kráskami a můžeme si chvílemi namlouvat, že se čas trochu zastavil.

Přiznávám, že mi to velice vyhovuje.

Každý rok, vždy 3. října, tedy v den výročí našeho poněkud netypického odchodu z domova, jsme šefovi věnovali nějaký malý dárek. Zároveň jsme mu v dopise děkovali za to, že jsme se mohli vydat do světa.

Sametová revoluce nás zastihla v Monaku. V Praze zvonili lidé klíči, u nás zvonil telefon. Alain Bernardin nám z Paříže blahopřál k té velké události.

Chodili jsme do šatny kolem jeho stolu. Nedaleko stál koš na papír. Fascinoval mne. Nemohl jsem z něho spustit oči. Jednou si toho šéf všiml.

„Proč se pořád díváš na ten koš?“

„Myslím na to, že tam mohla kdysi skončit naše osudná vizitka, kterou jsme poslali z Prahy.“

Zavrtěl hlavou. To je vyloučeno. Nedělá to tak, jak je všeobecně zvykem. Kontakt s lidmi udržuje zásadně osobně. Proto čte i všechnu poštu nejdříve sám. Teprve pak předepíše odpověď a nechá ji napsat sekretářce.

„Věř mi, že to je nejlepší řešení,“ dodal nakonec.

„Mně to nemusíte říkat,“ řekl jsem.

Zasmál se a někam odběhl.

Mám dojem, že od té doby jsem se už na koš nepodíval.

Šampión

Pierre Brahma se stal dvakrát vítězem v manipulaci na světovém kongresu kouzelníků. Kongres se koná každý rok v jiné zemi, a tak je vítězů už celá řada. Nikdo z nich se však nevyrovná Pierrovi.

Pierre je totiž hluchoněmý. Během řady let se naučil nenápadně sledovat světelné signály svého asistenta tak, aby jeho gesta a pohyby odpovídaly rytmu hudby, kterou neslyší. Předvádí svůj výstup tak lehce a dokonale, že nikdo v hledišti ani na okamžik netuší, že pracuje v naprostém tichu.

Pierre je jediný mistr světa v manipulaci, který nikdy neslyšel potlesk svého publika.

Je to skutečný šampión.